

קיבוץ גליות

1. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יז עמוד ב

ומה ראו לומר גאולה בשביעית? - אמר רבא: מתוך שעתידין ליגאל בשביעית, לפיכך קבעוה בשביעית, והאמר מר: בששית - קולות, בשביעית - מלחמות, במוצאי שביעית בן דוד בא. - מלחמה נמי אתחלתא דגאולה היא.

רש"י: אתחלתא דגאולה היא - ואף על גב דהאי גאולה לאו גאולה דגלות היא, אלא שיגאלנו מן הצרות הבאות עלינו תמיד, דהא ברכת קיבוץ ובנין ירושלים וצמח דוד יש לכל אחת ואחת ברכה לעצמה לבד מגאולה זו, אפילו הכי, כיון דשם גאולה עלה - קבעוה בשביעית.

2. המשך הגמרא שם

ומה ראו לומר קיבוץ גליות לאחר ברכת השנים - דכתיב ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא. וכיון שנתקבצו גליות - נעשה דין ברשעים... וכיון שכלו המינים - מתרוממת קרן צדיקים... והיכן מתרוממת קרנם - בירושלים, שנאמר שאלו שלום ירושלים ישליו אהביך. וכיון שנבנית ירושלים - בא דוד, שנאמר: אחר ישבו בני ישראל ובקשו את ה' אלקיהם ואת דוד מלכם.

3. זוהר פרשת חיי שרה [דף קכא עמוד א]

ובשעתא דזמין קודשא בריך הוא למפקד על עמיה כנסת ישראל תיתוב מן גלותא... עד דקודשא בריך הוא יבני בי מקדשא בקדמיתא ויתקין היכלא ויבני קרתא דירושלם ולבתר יוקים לה מעפרא הדא הוא דכתיב (תהלים קמ"ז) בונה ירושלם יי' וגו' בונה ירושלם בקדמיתא ולבתר נדחי ישראל יכנס ויימא לה (ישעיה נ"ב) התנערי מעפר קומי שבי ירושלם וגו', ויתכניש גלותהון דישראל הדא הוא דכתיב בונה ירושלם ה' בקדמיתא ולבתר נדחי ישראל יכנס

4. אגרות קודש אדמו"ר מהרש"ב ח"א ע' שי

ומ"ש בסידור ע"פ תהלתו בקהל חסידים דקיבוץ גליות יהי' קודם לביאת משיח, היינו לפי שהגילויים דמשיח למטה יהי' לאחר שיתקבצו הגליות והיינו אחר שיתעלו ניצוצי החסדים והגבורות שנתבררו.

וכן הוא עפ"י פשוט דמל' שייך לאחר שיתקבצו הגליות דוקא אף שהקיבוץ יהי' על ידו, מ"מ קודם שיתקבצו הרי אינו שייך מלוכה דאין מלך בלא עם כ"א אחר שיתקבצו ע"י, אז תהי' מלכות עליהם ועל כל העולם.

5. מדרש תנחומא (ורשא) פרשת נח סימן יא

א"ר שמואל בר נחמני מסורת אגדה היא שאין ירושלים נבנית עד שיתכנסו הגליות, ואם יאמר לך אדם שכבר נתקבצו הגליות ולא נבנית ירושלים אל תאמין למה שכך כתיב בונה ירושלים ואח"כ נדחי ישראל יכנס,

6. אגרות קודש חכ"ד ע' שסט

והרי פס"ד ברור הוא ברמב"ם מלכים ספי"א ע"ד אופן סיום תקופת הגלות והתחלת תקופת הגאולה ועל הסדר שיעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה כו' שבכתב ושבע"פ ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחם מלחמות ה'. וגם אז אין עדיין ודאות כ"א כשלאחרי כ"ז הצליח ובנה מקדש במקומו כי אחר לא יעשה זה וקבץ נדחי ישראל כי עד אז עדיין פזורים יהיו ה"ז משיח בודאי.

ואין אף פוסק אחד שיחלוק ע"ז ומה שנמצא במפרשי תנ"ך וכו' ה"ז בדוגמת הרוצה להתחיל קדושת שבת מן הבוקר ועד הבוקר כיון שהרשב"ם שהי' פוסק ג"כ מפרש כן בפ' עה"ת.

פשוט דהרמב"ם ידע מרז"ל בסוגית משיח שבסנה' דהירוש' וכו' ובכס פוסק הדין ברור כנ"ל.

7. תורת מנחם תשמ"ז ע' 531 הערה 36

כי י"ל דהימב"ם בספרו (הלכות הלכות) פס"ד סדר המוכרח ע"פ הלכה בכל אופן, משא"כ הסדר שיהי' רק אם אכשור דרי ויהי' כלו כל הקיצין לגמרי שאז יבנה ביהמ"ק מלכתחילה בתכלית השלימות (ע"י כל ישראל וכשכל יושבי' עלי' כו') ואכ"מ.

8. תורת מנחם תשמ"ח ע' 487-492

וכאן נשאלת השאלה הידועה, מכיון שפועל ממש יהי' הסדר בא' משני האופנים או שבנין ביהמ"ק וירושלים קודם לקיבוץ גלויות או להיפך שקיבוץ גלויות קודם לבנין ביהמ"ק וירושלים, כיצד יכולים לומר ששתי הדעות מתאימים אל האמת אלו ואלו דברי אלקים חיים?...

אמנם ישנו תירוץ פשוט ומחזור יותר שיש בו"כ דרגות בבנין ירושלים וקיבוץ גלויות זו למעלה מזו. ובמילא יכולים להיות שני הסדרים בנין ירושלים ואח"כ קיבוץ גלויות ולאחרי כן באים לדרגא נעלית יותר בבנין ירושלים שדרגא זו אינה יכולה לבוא אלא לאחרי הקדמת קיבוץ גלויות שלפנ"ז. ולאח"ז נעשה ענין של קיבוץ גלויות באופן נעלה יותר וכן הלאה בעילוי אחר עילוי כו'.